

Князюк О.В., Богуславець В.Ю., Капітан О.А., Кондратюк О.О.

Вінницький державний педагогічний університет імені
Михайла Коцюбинського

БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ЦИКОРІЮ КОРЕНЕПЛІДНОГО

Рослиною з цілющими властивостями [2], а також цінна харчова, технічна культурою є цикорій коренеплідний (*Cichorium intubus* L.). У коренеплодах цикорію міститься 16-24% інуліну, який сприяє виведенню з організму радіонуклідів та токсинів, 2,5% фруктового цукру, 1,2 білків, 0,6% жирів, ефірної олії цикорію, вітаміни та більше 30 мінеральних елементів [1]. Вирощування цикорію дає змогу урізноманітнити асортимент продуктів харчування, збільшити кількість рослинної сировини для виготовлення понад 40 лікарських препаратів [6].

Відомо, що технологія вирощування цикорію кореневого та цукрових буряків дуже подібна [5]. Культура цикорію менш вибаглива, чим культура цукрових буряків, і добре культивується і на чорноземах, і на бідних опідзолених ґрунтах. Найпридатніші для нього легкі супіщані ґрунти помірно зволуженим нижнім шаром. Найкращим попередником є зернові культури. Цикорій кореневий дворічна рослина. В перший рік росте коренеплід, який використовується здебільшого в сушеному вигляді у зв'язку із цінністю сухих речовин що містяться в ньому. Цей перший цикл і є привабливим для промислового виробництва.

Різні генотипи рослин формують неоднакову асиміляційну поверхню і є відмінність її наростання в різні фази росту і розвитку [3, 4].

Необхідною умовою високої продуктивності цикорію коренеплідного є створення сортів адаптованих до певних ґрунтово-кліматичних умов.

Мета досліджень полягала у визначенні площі листової поверхні рослин, продуктивності фотосинтезу та маси коренеплоду цикорію.

Дослідження проводились в 2016-2017 рр. на навчально-дослідних ділянках Новоушицького коледжу Подільського державного аграрно-технічного університету.

Ґрунт ділянки - чорнозем опідзолений середньо-суглинковий. Об'єкт досліджень - сорти цикорію коренеплідного Уманський 90 та Уманський 99.

Підраховували кількість листків, визначали площу листової поверхні на закріплених 25 рослинах (в середньому однієї рослини). Чисту

продуктивність фотосинтезу визначали по методиці А.А. Нечипоровича та за формулою Кідда, Вестама та Брігса. Масу коренеплодів визначали ваговим методом.

Однією з головних умов високої продуктивності рослин є максимальне поглинання сонячної радіації листовою поверхнею. Величиною та кількістю листків обумовлена фотосинтезуюча поверхня культури, а її діяльність - отримання врожайності.

Формування листової поверхні у цикорію проходить впродовж вегетаційного періоду до другої декади липня. Кількість листків представлених сортів цикорію коренеплідного була майже однаковою і становила 25,1-25,9 шт. на одну рослину.

В перші три декади після появи сходів листки утворюються повільно і складають - 3-4,5% від загальної кількості за вегетацію. Максимальна кількість сформованих листків відмічена в 1-3 декаді липня 29,4-35,6 шт. / рослину.

Сорт цикорію Уманський 99 відрізнявся більшою площею листової поверхні порівняно з Уманським 90 на 9%.

Показники чистої продуктивності фотосинтезу сортів цикорію коренеплідного знаходяться в межах 7,9-9,3 г/м² за добу .

Сорт цикорію коренеплідного Уманський 99 порівняно з сортом Уманський 90 сформував коренеплоди більші за масою на 4,3-15,8%. Маса коренеплоду однієї рослини знаходилась в межах 264-397 г.

Урожайність коренеплодів сорту Уманський 99 становила 38,4т/га ,а у сорту Уманський 90 - 34,8 т/га.

Таким чином, сорти цикорію коренеплідного сформували листову поверхню величиною 37,1-40,3 тис. м²/га. Продуктивність фотосинтезу сорту Уманський 99 становила 7,9-9,3 г/м² на добу, що більше порівняно з сортом Уманський 90 на 14,9%. Відповідно і маса коренеплодів сорту Уманський 99 також була більшою на 10-11%.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Болотських А. М. Цикорій / А. М. Болотських // Сільський журнал. - 2003,-№2.-С. 26.
2. Борисюк В. О. Цикорій коренеплідний / В. О. Борисюк // Дім, сад, город. - 2004. - №10. – С. 6-7.
3. Князюк О. В. Фізіолого-біологічні особливості формування продуктивності гібридів кукурудзи залежно від технологічних прийомів

вирощування / О. В. Князюк, В. Г. Липовий // Агробіологія. -36. наук, праць. - Біла Церква. - 2016. - №1. – С. 47-52.

4. Князюк О. В. Агроекологічне випробування та підбір гібридів кукурудзи різних груп стиглості для силосного конвеєру в умовах правобережного Лісостепу / О. В. Князюк, В. Г. Липовий // Агробіологія. - 36. наукових праць. - Біла Церква. - 2011. - №6. –С. 103-106.

5. Шевчук О. А. Дія ретардантів на морфогенез, газообмін і продуктивність цукрових буряків / О. А. Шевчук, В. Г. Кур'ята. -Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. - 140 с.

6. Яценко А. А. Цикорій корнеплодний / А. А. Яценко, А. В. Корниенко, Т. П. Жужалова. - Воронеж, 2002. - 135 с.